

บุพปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดฉะเชิงเทรา
Antecedents to Development of Knowledge For The Success of Schools of
The Basic Education Commission in Chachoengsao Province

บุญเลิศ ค่อนสะอาด¹ และมานัญญ์กุลฎิณี เจริญภูวดล²

¹ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์

²DOCTOR OF RELIGIOUS PHILOSOPHY IN EDUCATION ADMINISTRATION

UNIVERSAL MINISTRIES OF THE KING'S COLLEGE

Abstract

The purposes of this study were to : 1) analyze factors affecting the success of schools under the Basic Education Commission in Chachoengsao Province. 2) Development knowledge to explain the success of schools under the Office of Basic Education Commission in Chachoengsao Province. The sample, obtained by sample random sampling, was comprised of 285 teachers taught in secondary schools under the Basic Education Commission in Chachoengsao Province in the academic year B.E. 2560. The tool used for data collection was a questionnaire. The descriptive statistics and structural equation model used Lisrel Program were used for data analysis. The results of the study were as follow :

1) Factors affected the success of schools under the Basic Education Commission in Chachoengsao Province could explained the variance of body of knowledge development used in the explanation on the success of schools at a high level. The mentioned factors were comprised of the coordination of parents and communities, the environment of schools, and the relationship of schools. The statistics significance of these factors were at the .01 level, and all of variables could 89.50 % explain the variance of body of knowledge development.

2) The body of knowledge development used in the explanation on the success of schools under the Basic Education Commission in Chachoengsao Province should have 4 aspects, namely : (1) innovation and technology (2) human resources (3) management system, and (4) coordination of parents and communities.

Keywords : body of knowledge development, school success, Office of the Basic Education Commission

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดฉะเชิงเทรา และ 2) พัฒนาการอธิบายความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดฉะเชิงเทรา กลุ่มตัวอย่างซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย คือครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2560 จำนวน 285 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรมลิสเรล ผลการวิจัย พบว่า

1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดฉะเชิงเทรา สามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียนได้ในระดับมาก ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา และความสัมพันธ์ของสถานศึกษา มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของการพัฒนาองค์ความรู้ ได้ร้อยละ 89.50

2) การพัฒนาองค์ความรู้ในการอธิบายความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัด ฉะเชิงเทราความพัฒนา 4 ด้าน ดังนี้ (1) นวัตกรรมและเทคโนโลยี (2) ทรัพยากรมนุษย์ (3) ระบบการบริหารจัดการ และ (4) การร่วมมือ ของผู้ปกครอง และชุมชน

คำสำคัญ : การพัฒนาองค์ความรู้ ความสำเร็จของโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งในสังคม ที่เจริญแล้วและสังคมที่ด้อยพัฒนา พบว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคม จะช่วยให้สังคมเจริญขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงบางครั้งก็อาจก่อให้เกิด ความเสียระเบียบทางสังคม (Social Disorganization) และก่อให้เกิด ปัญหาทางสังคมได้เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลง ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วจนผู้คนปรับตัวตามไม่ทัน

ในการดำเนินการเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดแนวทางที่จะดำเนินการปฏิรูปใน ระดับสถานศึกษาซึ่งมีความสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการจัดการ ศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดภารกิจหลายประการที่มีผลให้การบริหาร และการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษาต้องเปลี่ยนแปลงไปเช่น การปฏิรูปการเรียนรู้การประกันคุณภาพการกำกับและส่งเสริมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

ความสำเร็จของสถานศึกษา ตามที่กระทรวง ศึกษาธิการได้ มีเป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561) ที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 3 ประการ ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและ เรียนรู้ของคนไทย 2) โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการ ศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 11-12)

ในประเด็นปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเมื่อมีการกระจายอำนาจ การบริหารนั้นปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนรวมทั้งผู้บริหารสำนักงาน จะยกประเด็นปัญหาด้านปัจจัย เช่น งบประมาณไม่พอ ครูไม่พอ และวัสดุอุปกรณ์ไม่พอแทบไม่ได้ยกประเด็นปัญหากระบวนการ (คือการบริหารและการจัดการเรียนการสอน) และปัญหาผลผลิต (คือผู้เรียน) เลยมักจะปกป้องตนเองเป็นหลัก ในการสนทนากับผู้ที่ไม่ใช่ผู้อำนวยการโรงเรียนพบว่าผู้บริหารโรงเรียนจำนวนไม่น้อย หรืออาจจะเป็นส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่นอกโรงเรียนเป็นปกติและความสนใจด้านวิชาการ มีน้อยกว่าด้านอื่นๆ กอปรทั้งมีปัญหาด้าน คุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนมากพอสมควร ซึ่งทำให้ ผู้ปฏิบัติงานว่าเหวและขาดขวัญกำลังใจ

ในรายงานการประชุมเชิงนโยบายเพื่อระดมความคิดเห็น ในการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กและ เยาวชนไทย ครั้งที่ 1 ปี 2553 ของสำนักงานเลขาธิการสภา การศึกษา (2553) ได้สรุปผลการจัดการศึกษาตามแนวทางการจัดการ ศึกษาหลังจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่มีความมุ่งหวังให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถ เรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการ เรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ ให้สถานศึกษา ใช้วิธีการที่หลากหลายในการ จัดสรรโอกาสเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ ประกอบการพิจารณาและให้มีการจัดทำหลักสูตรทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพที่มุ่งพัฒนาคนให้สมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความดีงาม ความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งให้มีการจัดทำ มาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพ ได้นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงหลายประการในวงการศึกษามีการจัดทำหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น แต่ผลที่ได้กลับปรากฏว่าปัจจุบันคุณภาพการศึกษาไทย ตกต่ำลง ผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้น ป.3, ป.6, ม.3 และ ม.6 ในวิชาหลักทั้งคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ภาษา อังกฤษ มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 (กลีน สระทองเนียม, ออนไลน์, 2555) มีการปรับระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อระดับ มหาวิทยาลัยจากการสอบ Entrance ครั้งเดียวแบบซีเป็นซีตาย เป็นระบบ Admission ระบบรับตรงแบบโควตาและแบบพิเศษ ที่ประเมินจากคะแนน O-NET GPAX GAT และ PAT ซึ่งนักเรียนมี โอกาสสอบ 2-3 ครั้ง มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการจาก ส่วนกลางไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แต่ผลงานที่ได้กลับ ปรากฏว่า นำมาซึ่งปัญหามากมาย เนื่องจากความไม่พร้อมของ บุคลากร การขาดแคลนครู นอกจากนี้บัณฑิตที่สำเร็จออกมายัง มีคุณสมบัติไม่เป็นที่พึงพอใจของผู้ใช้อีกด้วย

จากการปฏิรูปการศึกษาในรอบแรก (พ.ศ. 2542-2551) ภาพอนาคตที่มีผลกระทบต่อการศึกษาและข้อเสนอแนะแนว ททางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561)

พบว่าที่ผ่านมาคุณภาพผู้เรียนระดับปฐมวัย พัฒนาการด้านสติปัญญา ต่ำกว่าด้านอื่นๆ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์สร้างสรรค์ ร้อยละ 11.00 และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานผลสัมฤทธิ์วิชาหลัก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษา ปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50.00 ยกเว้นภาษาไทย มีความสามารถคิดวิเคราะห์ร้อยละ 10.40 (สุทธศรี วงษ์สมาน, ออนไลน์, 2553)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำรายงานสภาวะการศึกษาไทยปี 2550-2551 ปัญหาความเสมอภาคและคุณภาพของการศึกษาไทย และปัญหาการพัฒนาคุณภาพครูอาจารย์ รวมทั้งปัญหาการจัดการศึกษาด้านอื่นๆ ที่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้เรา ยังปฏิรูปหรือพัฒนาการศึกษาเพื่อประชาชนทั้งประเทศได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ได้แก่ ปัญหาจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศ ปัญหาด้านสังคม ปัญหาความไม่เสมอภาคในการได้รับการทางการศึกษา ปัญหาการพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษา ปัญหาการพัฒนาครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาการปฏิรูปการจัดการศึกษาเพื่อความสุขของทั้งบุคคลและประเทศ เป็นต้น

จากการศึกษาดังกล่าวพบว่า มีปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบเกี่ยวข้องกับการศึกษา อาทิเช่น การพัฒนาผู้เรียนให้คิดเป็นและมีคุณธรรมจริยธรรม การเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลง ตัวบทกฎหมาย การยึดติดในนโยบายและแนวทางจากส่วนกลางเป็นหลักการขาดความเอาใจใส่ในงานของผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษา การขาดคุณธรรมจริยธรรมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนต่ำ เป็นต้น ในการศึกษาครั้งนี้ จึงได้มุ่งเน้นความสำเร็จในการจัดการศึกษาในระบบเป็นหลัก โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงของรอยต่อระหว่างการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษากับระดับอุดมศึกษา โดยให้ความสำคัญกับ “ภารกิจของสถานศึกษา” ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ผู้ที่สำเร็จการศึกษาเป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา อาทิเช่น โรงเรียนมาตรฐานสากล ของสำนักบริหารการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย (สมป.) โรงเรียนตีประจําตำบล ประจําอำเภอ หรือโรงเรียนในฝันของสำนักงานพัฒนาวัฒนธรรม (สนก.) ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดของ สพฐ. เพื่อให้มีโรงเรียนที่มีการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ยกกระดับคุณภาพการศึกษา ขั้นพื้นฐานของไทยให้สูงขึ้น มีผลสัมฤทธิ์ก้าวหน้าทัดเทียมกับโรงเรียนในต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จและได้รับการจัดอันดับอยู่ในระดับต้นๆ ของโลก

ดังนั้นความสำเร็จของโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้หรือไม่นั้น หากนำผลการศึกษา ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ดังกล่าวข้างต้นมาวิเคราะห์เชิงระบบจะพบว่า ตัวป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (input) ที่สำคัญ ได้แก่ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอน ผู้บริหาร และนักเรียน กระบวนการ (process) ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ผลผลิต (outcome) ได้แก่ คุณภาพการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน และผลลัพธ์ (outcome) ได้แก่ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ และ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ล้วนมีผลกระทบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเป็นหลัก ซึ่งในทางปฏิบัติอาจมีตัวแปรอื่นๆ ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพหรือผลสัมฤทธิ์ เช่นกัน ได้แก่ สภาพความแตกต่างกัน ของแต่ละสถานศึกษาทั้งขนาดของโรงเรียน สถานที่ตั้ง เป็นต้น

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทั้งในระดับประเทศและระดับจังหวัด ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเพื่อหาคำตอบว่า มีปัจจัยใดบ้างที่เป็นปรากฏการณ์นำไปสู่ความสำเร็จของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อให้เป็นตัวอย่างในการปรับปรุงคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ และมีความคาดหวังว่าข้อค้นพบ ที่ได้จะเป็นองค์ความรู้ที่เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนที่นำไปสู่การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาให้สูงขึ้นต่อไป

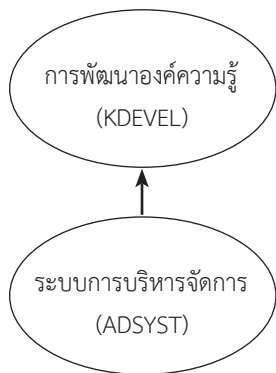
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ในการอธิบายความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

แนวคิดทฤษฎี

ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อความสำเร็จของโรงเรียนกับระบบการบริหารและการจัดการ จากการศึกษาวรรณกรรมพบว่า ความสำเร็จของสถานศึกษานั้นมีพื้นฐานมาจากสภาวะการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561, หน้า 1-176) ได้เป็นมาตรฐานไว้ 3 มาตรฐาน ดังนี้ (1) คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก (2) แนวทางการจัดการศึกษา และ (3) แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินตนเองให้สถานศึกษาดำเนินการ คือ มาตรฐานการศึกษา

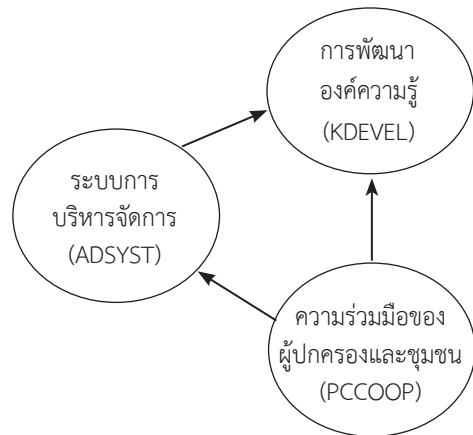
ขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบของการ“การประกันคุณภาพภายใน” และ“การประกันคุณภาพภายนอก” โดยการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาบริหารจัดการใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ตามแนวมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 มาตรฐาน ดังกล่าวแล้วข้างต้น โดยมีเป้าหมายความสำเร็จตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้เป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561) ที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 3 ประการ ได้แก่ (1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ ของคนไทย (2) โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และ (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552, หน้า 11-12) ซึ่งในการกำหนดเป้าหมายดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ระบบการบริหารจัดการมีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อความสำเร็จของโรงเรียน
ที่มา : จากการทบทวนวรรณกรรม

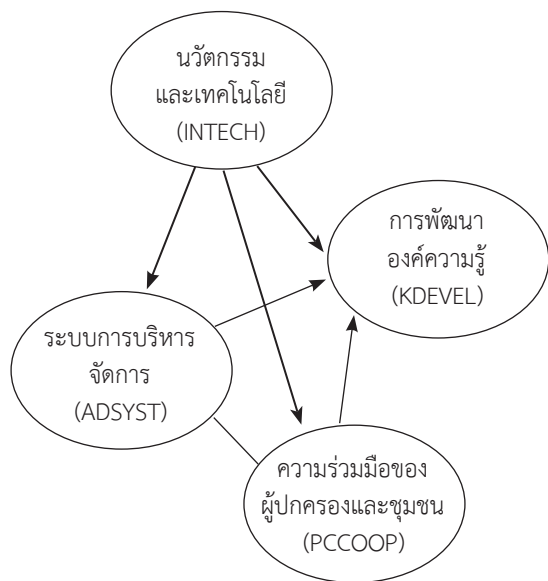
ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อความสำเร็จของโรงเรียนกับความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ (management quality) ที่ได้รับการยอมรับและเป็นแบบอย่างแก่สถานศึกษาอื่นๆ ได้ ซึ่งในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2548 ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งได้แก่ การให้องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งในการปฏิรูปการศึกษารอบสอง พ.ศ. 2552 ด้านการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของ

ผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการสนองตอบความต้องการ ความหวัง และความรับผิดชอบต่อสังคม อันจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการประเมินสถานศึกษาไว้ว่ามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาหรือไม่อย่างไร ทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังภาพที่ 2

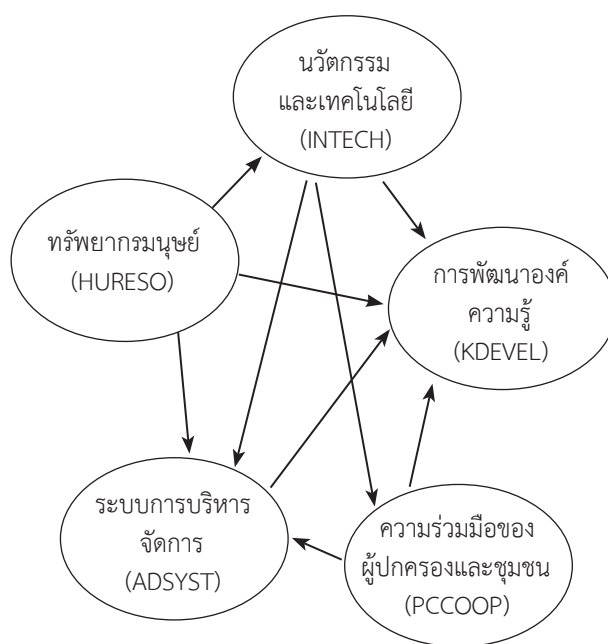
ภาพที่ 2 ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนมีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์ความรู้ เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน
ที่มา : จากการทบทวนวรรณกรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมและเทคโนโลยี มีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อความสำเร็จของโรงเรียน จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ามาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 3 ได้กำหนดแนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับ (1) การสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ได้กำหนดมาตรการหลักในมิติการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ให้มีการจัดใหม่ระบบการศึกษาเรียนรู้และการวัดประเมินผลการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน ที่เป็นมาตรฐานสามารถเทียบโอนโดยให้มีการวัดผลระดับชาติในชั้นปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ในขั้นตอนนี้มีความสำคัญที่เป็นหัวใจหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้วิเคราะห์ประเด็นที่สำคัญนำมาเป็นตัวแปรวัดความสำเร็จของโรงเรียน ทำให้ผู้วิจัยสามารถกำหนดสมมติฐานของการวิจัย ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อความสำเร็จของโรงเรียน

ที่มา : จากการทบทวนวรรณกรรม

ภาพที่ 4 ทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน

ที่มา : จากการทบทวนวรรณกรรม

ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาองค์ความรู้เพื่อความสำเร็จของโรงเรียนกับทรัพยากรมนุษย์ในการบริหารองค์กร ทรัพยากรมนุษย์ หรือบุคลากรซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำางานประสบความสำเร็จ ซึ่งมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา ได้กำหนดให้มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ ให้มีความพึงพอใจในการทำงาน และผูกพันกับงาน มีอัตราการออกจากงานและอัตราความผิดพลาดที่ลดลง และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ได้กำหนดมาตรการ ในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ไว้ในมาตรการหลักโดยให้มีการพัฒนาครู คณาจารย์ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาครูประจำการที่สอนไม่ตรงวิชาเอก ให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งให้มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ให้ความสำคัญการประเมินความต้องการด้านขีดความสามารถและอัตรากำลังบุคลากร ความสามารถในการสร้างสภาพแวดล้อมของบุคลากรที่ก่อให้เกิดการดำเนินการที่ดี ตรวจสอบประเมินว่าองค์กรมีวิธีการอย่างไรในการสร้างความผูกพัน จัดการ และพัฒนาบุคลากรเพื่อนำศักยภาพของบุคลากรมาใช้อย่างเต็มที่ให้สอดคล้องไปในทางเดียวกันกับพันธกิจ กลยุทธ์ และแผนปฏิบัติการโดยรวมขององค์กร ทำให้สามารถกำหนดสมมติฐานในการวิจัย ดังภาพที่ 4

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาบุพปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การพัฒนาองค์ความรู้
- 1.2 ระบบการจัดการจัดการ
- 1.3 ความร่วมมือของผู้ปกครอง
- 1.4 นวัตกรรมและเทคโนโลยี
- 1.5 ทรัพยากรมนุษย์

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2560 ซึ่งมีโรงเรียนที่จัดการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จำนวน 30 โรงเรียน โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน จำนวน 1,050 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 607-610) และใช้การสุ่มตัวอย่างโดยสัดส่วน (Proportion Sampling) ได้จำนวนครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 285 คน

3. ขอบเขตของตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตในการศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรแต่ละตัว ดังต่อไปนี้

3.1 การพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน (knowledge development, KDEVEL) หมายถึง ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย (ก) การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน (development potential learners : PLEARN) (ข) มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน (standard of learning : STANDL) และ (ค) การบริหารจัดการอย่าง มีคุณภาพ (management quality : MANAGQ)

3.2 ระบบการบริหารจัดการ (administration system, ADSYST) หมายถึง วิธีการ ทำให้งานของสถานศึกษาบรรลุผลสำเร็จ ด้วยวิธีการอย่างไรในการออกแบบ จัดการ และปรับปรุงกระบวนการทำงานและระบบงานที่สำคัญเน้นที่ความสำคัญของสมรรถนะหลักของสถานศึกษา (core competency) ประกอบด้วย (ก) ระบบงาน (work system : SYSTEM) (ข) กระบวนการทำงาน (work process : WPROCE) และ (ค) ผลลัพธ์ด้านการบริหารและจัดการ (results in management : REMANA)

3.3 ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน (parents and community cooperation, PCCOOP) หมายถึง วิธีการที่สำคัญในการปฏิบัติเพื่อให้เกิดการตอบสนองความต้องการ ความหวัง และความรับผิดชอบต่อสังคม ด้วยความร่วมมือที่ดีของผู้ปกครองและชุมชน ประกอบด้วย (ก) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา (environment of the school : ESCHOOL) (ข) ความสัมพันธ์ของสถานศึกษา (relationship education : RELATED) และ (ค) ความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility : SOCIAL)

3.4 นวัตกรรมและเทคโนโลยี (innovation and technology, INTECH) หมายถึง วิธีการที่สำคัญ ในการจัดการระบบงานด้านสารสนเทศ การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อผลักดันให้มีการปรับปรุงและเพิ่มความสามารถในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย (ก) การวัด วิเคราะห์และปรับปรุง

(measurement, analysis and improvement : MEASUR) (ข) การจัดการสารสนเทศและความรู้ (management of information and knowledge : MINKNO) และ (ค) ผลการดำเนินงาน (overall results : OVERAL)

3.5 ทรัพยากรมนุษย์ (human resource, HURES0) หมายถึง วิธีปฏิบัติที่สำคัญ ด้านบุคลากรซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำให้งานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย

(ก) สภาพแวดล้อมบุคลากร (personnel environment : PENVIR) (ข) ความผูกพันของบุคลากร (personnel engagement : PENGAG) และ (ค) ผลลัพธ์ด้านบุคลากร (results in the people : PRESULT)

4. ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยจะดำเนินการวางแผนในการจัดเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม พ.ศ. 2561

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยเพื่อนำไปสู่การสร้างมาตรวัดต่างๆ โดยใช้การสร้างมาตรวัดของตัวแปรจากนักวิชาการในอดีตและปัจจุบันใช้การศึกษาตัวแปร ซึ่งในการสร้างมาตรวัดผู้วิจัยได้คำนึงถึงความถูกต้องของเนื้อหา (content validity) ความถูกต้องในการสร้าง (construct validity) และความเชื่อถือได้ (reliability) และความใช้ได้กับประชากรเป้าหมาย (practicality) ความถูกต้องของเนื้อหาผู้วิจัยได้ประมวลจากรายการข้อความและข้อความที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรที่จะศึกษาที่เคยมี ผู้ที่ศึกษาวิจัยมาแล้ว โดยใช้แบบสอบถามแบบ Likert scale เป็นคำถามแสดงระดับการวัดข้อมูลประเภท อันตรภาค (Interval scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดหน่วยการวัดค่าระดับคะแนน 1, 2, 3, 4, 5 เป็นมาตรวัดจิตพิสัย (subjective measures)

การหาความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์การสอดคล้องภายใน (internal consistency method) แบบครอนบาช อัลฟา (Cronbach Alpha) โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นทั้งหมดไปทดลองใช้ (try out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทราที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรเป้าหมายจำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาคุณภาพรายข้อและคุณภาพโดยรวม โดยพิจารณาคุณภาพรายข้อที่ Item-Total Correlation (r) โดยคำถามรายข้อมีคุณภาพเมื่อ r มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.20 และพิจารณาคุณภาพโดยรวม พิจารณาที่ Alpha (α) ควรมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้และจำนวนข้อคำถามของ แต่ละมาตรวัด ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุแบบเชิงชั้น
2. การวิเคราะห์สหสัมพันธ์หิวเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรประจักษ์กับตัวแปรแฝงทุกตัว ซึ่งได้แก่ ระบบการบริหารจัดการ ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรมนุษย์ และการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระทุกตัว กับตัวแปรตาม และความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรอิสระด้วยกัน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างตัวแบบการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อตอบสนองสมมติฐานงานวิจัยที่กำหนดไว้ โดยโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL ซึ่งมีขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.1 ตรวจสอบแบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบ แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่และค่าร้อยละ

3.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถามทุกตัวแปร มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ซึ่งลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ นำข้อมูลที่ได้มาแปลผลตามเกณฑ์การให้คะแนนเฉลี่ย 5 ระดับ (Best, 1970, p.8-9)

- 4.50 – 5.00 อยู่ในเกณฑ์มีหรือดีมากที่สุด
- 3.50 – 4.49 อยู่ในเกณฑ์มีหรือดีมาก
- 2.50 – 3.49 อยู่ในเกณฑ์มีหรือดีปานกลาง
- 1.50 – 2.49 อยู่ในเกณฑ์มีหรือดีน้อย
- 1.00 – 1.49 อยู่ในเกณฑ์ไม่มีหรือไม่ดีเลย

4. การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์และการถดถอยระหว่างตัวแปร เป็นการวิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรทั้งหมดในแบบจำลอง เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำเข้าสำหรับวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้าง ในโปรแกรมสำเร็จรูป LISREL

5. การตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลองตามสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL โดยใช้ค่าสถิติที่สำคัญในการตรวจสอบความสอดคล้องของแบบจำลอง ดังนี้ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square) ดัชนี GFI (Goodness of Fit Index) ดัชนี AGFI (Adjusted Goodness of Fit Index) ดัชนี RMR (Root Mean Squared Residual) ดัชนี RMSEA (Root Mean Squared Error of Approximation) ค่า CFI (Comparative Fit Index) และค่า CN (Critical N) จากนั้นประเมินความกลมกลืนของผลลัพธ์ในส่วนประกอบที่สำคัญในแบบจำลอง โดยตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้แต่ละส่วนว่ามีความถูกต้องและสามารถอธิบายได้ ถ้าพบว่าแบบจำลองไม่เหมาะสม ผู้วิจัยสามารถปรับปรุงแก้ไขแบบจำลอง โดยพิจารณาจากการมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง โดยให้ค่าดัชนีแปรรูปมีค่าเข้าใกล้ศูนย์ เมื่อได้ปรับปรุงแบบจำลองแล้ว จึงจะนำค่าประมาณของขนาดอิทธิพล ไปใช้ในการอธิบายแบบจำลองความสัมพันธ์เพื่อสรุปผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทราต่อไป

สรุปผลการวิจัย

ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.0 มีอายุ 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 72 ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 58.0 ส่วนใหญ่ประสบการณ์ในการเป็นครูมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.36 และส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนคิดเป็นร้อยละ 82.46

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝง

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝง 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) นวัตกรรมและเทคโนโลยี 2) ทรัพยากรมนุษย์ 3) ระบบการบริหารจัดการ 4) ความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน และ 5) การพัฒนาองค์ความรู้ ผลการพิจารณาความสำคัญขององค์ประกอบมาตรฐานแต่ละตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันของนวัตกรรมและเทคโนโลยี พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.722-0.839 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบบริหารจัดการสารสนเทศและความรู้ (MINKNO) ($\beta = 0.839$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบด้านผลลัพธ์การดำเนินงาน (MEASUR) ($\beta = 0.813$) และองค์ประกอบด้านการวัด วิเคราะห์และปรับปรุง (OVERAL) ($\beta = 0.722$) ตามลำดับ

ผลการพิจารณาความสำคัญขององค์ประกอบมาตรฐานแต่ละตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันด้านทรัพยากรมนุษย์ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.729-0.866 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบสภาพแวดล้อมบุคลากร (PENVIR) ($\beta = 0.856$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบผลลัพธ์ด้านบุคลากร (PRESULT) ($\beta = 0.761$) และองค์ประกอบความผูกพันของบุคลากร (PENGAG) ($\beta = 0.729$) ตามลำดับ

ผลการพิจารณาความสำคัญขององค์ประกอบมาตรฐานแต่ละตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันด้านระบบการบริหารจัดการ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.791-0.980 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบกระบวนการทำงาน (WPROCE) ($\beta = 0.980$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบผลลัพธ์ด้านบริหารจัดการ (REMANA) ($\beta = 0.795$) และองค์ประกอบระบบงาน (SYSTEM) ($\beta = 0.791$) ตามลำดับ

ผลการพิจารณาความสำคัญขององค์ประกอบมาตรฐานแต่ละตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันด้านความ

ร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.709-0.834 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบสภาพแวดล้อม ของสถานศึกษา (ESCHOOL) ($\beta = 0.834$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบความสัมพันธ์ของสถานศึกษา (RELATED) ($\beta = 0.807$) และองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคม (SOCIAL) ($\beta = 0.709$) ตามลำดับ

ผลการพิจารณาความสำคัญขององค์ประกอบมาตรฐานแต่ละตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลองค์ประกอบเชิงยืนยันด้านการพัฒนาองค์ความรู้ พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีค่าเป็นบวก โดยมีขนาดตั้งแต่ 0.705-0.863 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.50 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ องค์ประกอบมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน (STANDL) ($\beta = 0.863$) รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน (PLERN) ($\beta = 0.790$) และองค์ประกอบการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ (MANAGQ) ($\beta = 0.705$) ตามลำดับ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ ในการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวแปรทุกตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์ไม่มีความสัมพันธ์กันสูง ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ กับการพัฒนาองค์ความรู้ พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์ความรู้ (KDEVEL) มากที่สุด คือ ผลลัพธ์ด้านการบริหารจัดการ (REMANA) เท่ากับ 0.811 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมาคือผลการดำเนินงาน (OVERAL) เท่ากับ 0.778 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกระบวนการทำงาน (WPROCE) เท่ากับ 0.759 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาองค์ความรู้ น้อยที่สุด คือผลลัพธ์ด้านบุคลากร (WPROCE) เท่ากับ 0.505 โดยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ถดถอยแบบเชิงชั้นต่อการพัฒนาองค์ความรู้

แบบจำลองที่ 1 ซึ่งคือ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ได้แก่ การวิเคราะห์และปรับปรุง การจัดการสารสนเทศและการเรียนรู้ และผลการดำเนินงานมีอิทธิพลทางบวกต่อการพัฒนาองค์ความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถอธิบายการผันแปรของการพัฒนาองค์ความรู้ได้ร้อยละ 40.30 และเมื่อนำตัวแปรทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ สภาพแวดล้อมบุคลากร ความผูกพันของบุคลากร ผลลัพธ์ด้านบุคลากรเข้ามาตั้งแบบจำลองที่ 2 พบว่า

ทุกตัวแปรมีอิทธิพลทางบวกต่อการพัฒนาองค์ความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถอธิบายการผันแปรการพัฒนาองค์ความรู้ได้ร้อยละ 78.50 แบบจำลองที่ 3 ได้เพิ่มตัวแปรระบบการบริหารจัดการ ได้แก่ ระบบงาน กระบวนการทำงาน และผลลัพธ์ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ตัวแปรเกือบทุกตัวมีอิทธิพลทางบวกต่อการพัฒนาองค์ความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถอธิบายการผันแปรของการพัฒนาองค์ความรู้ได้ร้อยละ 87.30 และในแบบจำลองที่ 4 ได้เพิ่มตัวแปรความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน ได้แก่ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา ความสัมพันธ์ ของสถานศึกษา และมีเพียงความรับผิดชอบต่อสังคมที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีอิทธิพลทางบวกต่อการพัฒนาองค์ความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของการพัฒนาองค์ความรู้ ได้ร้อยละ 89.50 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) จะพบว่าแต่ละแบบจำลองมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ดังต่อไปนี้ 0.403, 0.785, 0.873 และ 0.895 ตามลำดับ โดยแบบจำลองที่ 4 มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์มากที่สุด ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1.00 โดยค่าที่เข้าใกล้ 1.00 จะแสดงว่าแบบจำลองนั้นสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้เป็นอย่างดี ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าแบบจำลองที่ 4 สามารถอธิบายการผันแปรของการพัฒนาองค์ความรู้ ได้ดีที่สุด

การวิเคราะห์แบบจำลองสมการโครงสร้างของการพัฒนาองค์ความรู้

ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองสมการโครงสร้างของการพัฒนาองค์ความรู้ กับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองสมการโครงสร้างของประสิทธิผลของการพัฒนาองค์ความรู้กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าแบบจำลองสมการโครงสร้างของการพัฒนาองค์ความรู้ไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่า $\chi^2 = 990.880$, $df = 125$, ค่า $p < .001$, $\chi^2/df = 7.927$, ดัชนี GFI = 0.752, NFI = 0.934, NNFI = 0.929, CFI = 0.942, RMR = 0.068, SRMR = 0.068 และ RMSEA = 0.144 จากค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่าค่า $p < .05$ จึงปฏิเสธสมมติฐาน และดัชนีทุกค่าไม่ผ่านเกณฑ์ในการพิจารณา จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของการพัฒนาองค์ความรู้ ไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผู้วิจัยจึงดำเนินการปรับโมเดลตามดัชนีปรับ (MI) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างแบบจำลองสมการโครงสร้างของการพัฒนาองค์ความรู้กับข้อมูล เชิงประจักษ์ พบว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของการพัฒนาองค์ความรู้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก ค่า $\chi^2 = 102.258$, $df = 90$,

ค่า $p = 0.178$, $\chi^2 / df = 1.136$, ดัชนี GFI = 0.967, NFI = 0.993, NNFI = 0.998, CFI = 0.999, RMR = 0.028, SRMR = 0.029, RMSEA = 0.020, และ $R^2 = 0.909$ จากค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นว่าค่า p มีค่ามากพอที่จะยอมรับสมมติฐาน ($p > .05$) ดัชนีต่างๆ ผ่านเกณฑ์ในการพิจารณา จึงสรุปได้ว่า แบบจำลองสมการโครงสร้างของการพัฒนาองค์ความรู้ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยผู้วิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าตัวแปรทั้งหมดสามารถอธิบายความแปรปรวนของการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียนได้ดีมากซึ่งประกอบด้วย นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทรัพยากรมนุษย์ ระบบการบริหารจัดการ การร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชน ในประเด็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 3 ได้กำหนดแนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมความรู้ การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับการสร้างและการจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม และในการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) ได้กำหนดมาตรการหลักในมิติการพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่ ให้มีการจัดใหม่ระบบการศึกษาเรียนรู้และการวัดประเมินผลการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียนที่เป็นมาตรฐานสามารถเทียบโอนโดยให้มีการวัดผลระดับชาติในชั้นปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น และนำผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน ดังนั้นจะเห็นได้ว่าในขั้นตอนนี้มีความสำคัญที่เป็นหัวใจหนึ่งของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน

ในประเด็นทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน สอดคล้องกับสำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ (2555) กล่าวถึงวิธีปฏิบัติที่สำคัญด้านบุคลากรซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการทำให้งานของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากรของสถานศึกษาตามแนวทางที่มาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษาได้กำหนดให้มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ ให้มีความพึงพอใจในการทำงาน และผูกพันกับงาน มีอัตราการออกจากงานและอัตราความผิดพลาด

วินัยลดลง และในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ได้กำหนดมาตรการในการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาไว้ในมาตรการหลักโดยให้มีการพัฒนาครู คณาจารย์โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาครูประจำการที่สอนไม่ตรงวิชาเอกให้สามารถจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ รวมทั้งให้มีระบบและมาตรการจูงใจให้ครู คณาจารย์ ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา ได้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ในการวิจัยครั้งนี้จึงได้วิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งในยุคปัจจุบันองค์กรใหญ่ๆ ที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศจะนำแนวทางเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (Thailand Quality Award : TQA)

ในประเด็นระบบการบริหารจัดการส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้กล่าวว่าความสำเร็จของสถานศึกษานั้นมีพื้นฐานมาจากสภาการศึกษา มี 3 มาตรฐาน ดังนี้ (1) คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก (2) แนวการจัดการศึกษา และ (3) แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินตนเองให้สถานศึกษาดำเนินการ คือ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในรูปแบบของการ “การประกันคุณภาพภายใน” และ “การประกันคุณภาพภายนอก” โดยการกระจายอำนาจให้สถานศึกษาบริหารจัดการใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM) ตามแนวมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 มาตรฐาน ดังกล่าวแล้วข้างต้น โดยมีเป้าหมายความสำเร็จ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้เป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561) ที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 3 ประการ ได้แก่ (1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย (2) โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ และ (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการศึกษาและสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ซึ่งในการกำหนดเป้าหมายดังกล่าวระบบการบริหารจัดการส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้ไว้เช่นกัน ในขณะที่เดียวกันระบบการบริหารจัดการกระทรวงศึกษาธิการ (2546) มีระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งจุดมุ่งหมายสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีอิสระ มีความเข้มแข็งในการบริหาร และกำหนดแนวทางหรือเงื่อนไขที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึง ได้แก่ (1) รวบรวมและจัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน (2) วางแผนและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ (3) ศึกษากฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง (4) การบริหารและการตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล และ (5) จัดระบบบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้อง รวมทั้งได้กำหนดบทบาทอำนาจ

หน้าที่ของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านระบบบริหารและจัดการไว้ในมาตรฐาน ที่ 12 และมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้กำหนดไว้

ในประเด็นความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียนเป็นวิธีการที่สำคัญในการสร้างความร่วมมือเพื่อให้เกิดการสนองตอบความต้องการ ความหวัง และความรับผิดชอบต่อสังคม อันจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งในมาตรฐานที่ 9 ของมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดแนวทางการประเมินสถานศึกษาไว้ว่ามีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษาหรือไม่อย่างไรและในการนำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ (TQA) มาใช้ในการประเมินคุณภาพสถานศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลหรือโรงเรียนในฝันและโรงเรียนดีประจำอำเภอ ประจำตำบลของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้คำอธิบายไว้ถึงการรับฟังเสียงลูกค้า ซึ่งในการนิยามของการบริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้เรียน ผู้ปกครองและชุมชน สถานศึกษาจะต้องมีกระบวนการในการค้นหาสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มบุคคลดังกล่าวที่เป็นกระบวนการเชิงรุกและสร้างสรรค์เพื่อค้นหาความต้องการ ความคาดหวัง และความปรารถนาทั้งที่ชัดเจนและไม่ชัดเจน เพื่อนำไปรวบรวมหรือบูรณาการข้อมูลต่างๆ แล้วนำไปพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ประกอบด้วย 1) สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา แสดงให้เห็นบริบทของสถานศึกษา ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับกลุ่มนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจัดทำเป็นฐานข้อมูลของสถานศึกษา การวิเคราะห์สถานการณ์ ในปัจจุบันและการเปลี่ยนแปลงสำคัญที่กำลังจะเกิดขึ้นและอาจส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา การถ่ายทอดวัฒนธรรม วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมรวมทั้งแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีให้นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับรู้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการศึกษา และการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาต่อการพัฒนาท้องถิ่นและชุมชนซึ่งเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในและรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก 2) ความสัมพันธ์ของสถานศึกษา เป็นแนวทางหรือวิธีการที่สถานศึกษามีความพยายามในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีสมรรถนะสูงขึ้น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ โดยเฉพาะความร่วมมือที่สำคัญที่เกิดจากผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งเป็นวิธีการที่สถานศึกษานำไปใช้ ได้แก่ มีวิธีการสำรวจความ

ต้องการของผู้ปกครองและชุมชนในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน มีการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการจัดการศึกษาร่วมกันสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจากสมาคม ชมรม องค์กรหรือภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษารวมทั้งการเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทที่เหมาะสมเพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน และ 3) ความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการที่สถานศึกษาได้มีการคำนึงถึงความผาสุกและผลประโยชน์ของสังคมในวงกว้าง ซึ่งอาจจะมีการกำหนดเป็นกลยุทธ์ของสถานศึกษาในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาหรือแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสมบูรณ์ให้กับระบบสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจอย่างไร รวมทั้งสถานศึกษาได้ให้การสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนอย่างจริงจังอย่างไร การใช้สมรรถนะหลักของสถานศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนให้เกิดความยั่งยืนอย่างไร ได้แก่ สถานศึกษาและชุมชนมีโครงการ/กิจกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ผลการพัฒนาเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมและสังคม สถานศึกษาให้การสนับสนุนชุมชนอย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรในการให้ความรู้และบริการชุมชน สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรในการให้ความรู้และพัฒนาให้สถานศึกษาอื่นมีความเข้มแข็ง และมีศักยภาพในการพัฒนาสถานตนเองให้มีความยั่งยืน ดังนั้นความร่วมมือของผู้ปกครองและชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียนอีกด้านหนึ่ง ในขณะที่เดียวกันสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) กล่าวถึงการบริหารจัดการสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาที่มุ่งสู่ความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน 2) มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน และ 3) การบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพ ความสำเร็จของสถานศึกษานั้น สภาการศึกษาได้กำหนดอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาในมาตรฐานการศึกษาของชาติ คือ การจัดการศึกษาดูแลชีวิตและการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถเพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยจัดทำเป็นมาตรฐานไว้ 3 มาตรฐาน ดังนี้ (1) คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก (2) แนวทางการจัดการศึกษา และ (3) แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 4 เรื่องมาตรฐานการศึกษา หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่งและเพื่อใช้เป็น

หลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบการประเมินผลและการประกันคุณภาพทางการศึกษา การประกันคุณภาพภายในคือการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้นและการประกันคุณภาพภายนอกคือการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาหรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา สถานศึกษาได้รับการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ตามหมวด 5 มาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงซึ่งอาจจะมีการกระจายอำนาจที่แบ่งได้เป็น 6 รูปแบบตามระดับของอำนาจและหน้าที่และขอบข่ายของหน้าที่ ซึ่งส่วนกลาง ได้แบ่งสรรความรับผิดชอบให้กับองค์กรต่างๆ โดยความชอบธรรมตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ (1) การแบ่งอำนาจ (2) การให้อำนาจอิสระ (3) การมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างเต็มที่ (4) การให้เอกชน/องค์กรเอกชนดำเนินการ (5) การปรับโครงสร้างขององค์กร (6) การใช้กระบวนการทางประชาธิปไตย รูปแบบการบริหาร ที่น่าจะสอดคล้องกับแนวทางการบริหารตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีลักษณะดังนี้ (1) เป็นการเน้นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละโรงเรียนที่มีความแตกต่างกัน (2) เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการไปยังโรงเรียนโดยตรง (3) เป็นการบริหารแบบมีส่วนร่วม (participation) เป็นหลักสำคัญ (4) มีความเชื่อว่าโรงเรียนบริหารจัดการตนเองได้ (5) ให้โรงเรียนมีอำนาจและความรับผิดชอบโดยตรงต่อการดำเนินงานของโรงเรียนด้วยตนเองและ (6) มีความเชื่อว่าโรงเรียนมิใช่เพียงเป็นหน่วยปฏิบัติที่สามารถวิเคราะห์ปัญหาสามารถกำหนดนโยบายวางแผนและบริหารจัดการได้ด้วยตนเอง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้นำแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานการศึกษาของชาติดังกล่าว กำหนดเป็นมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้โรงเรียนใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงาน 15 มาตรฐาน ดังนี้ (1) ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ (2) ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ (3) ผู้เรียนมีทักษะ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (4) ผู้เรียนมีความ

สามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล (5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร (6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (7) ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (8) ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (9) คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (10) สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างรอบด้าน (11) สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มศักยภาพ (12) สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (13) สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (14) การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญาและจุดเน้นที่กำหนดขึ้น และ (15) การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของสถานศึกษา ตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้เป้าหมายในการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561) ที่ต้องการให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ 3 ประการ ได้แก่ (1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ ของคนไทย (2) โอกาสทางการศึกษา และเรียนรู้ และ (3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและจัดการศึกษา และยังคงสอดคล้องกับสำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย (2555) ได้กำหนดภาพความสำเร็จของโรงเรียนมาตรฐานสากล ต้องเป็นไปตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งได้กำหนดความเป็นมาตรฐานสากลไว้ว่า ประกอบด้วย การจัดการเรียนการสอน และบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และกำหนดคุณลักษณะของโรงเรียนไว้ดังนี้ ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเมื่อผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ระหว่างปีการศึกษาหรือเมื่อสิ้นปีการศึกษา ซึ่งในมาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทย ที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก ในมาตรฐานการศึกษาของชาติ และยังคงสอดคล้องกับสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) ได้กำหนดดั่งต่อไปนี้ (1) กำลังกาย กำลังใจ

ที่สมบูรณ์ (2) ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและการพัฒนาสังคม (3) ทักษะการเรียนรู้และการปรับตัว (4) ทักษะทางสังคม และ (5) คุณธรรมจิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนไว้ 5 ประการ ได้แก่ (1) ความสามารถในการสื่อสาร (2) ความสามารถในการคิด (3) ความสามารถในการแก้ปัญหา (4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ (5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้ (1) รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ (2) ซื่อสัตย์สุจริต (3) มีวินัย (4) ใฝ่เรียนรู้ (5) อยู่อย่างพอเพียง (6) มุ่งมั่นในการทำงาน (7) รักความเป็นไทยและ (8) มีจิตสาธารณะ ซึ่งคุณลักษณะผู้เรียนที่กำหนดในมาตรฐานการศึกษา ของชาติและสมรรถนะที่สำคัญของผู้เรียนในหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนของโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548) มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานการจัดการเรียนการสอน (standard of learning) หมายถึงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครูที่สามารถนำไปเทียบเคียงกับโรงเรียนอื่นๆ ที่ได้รับการยอมรับว่ามีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ หรือเป็นโรงเรียนยอคนิยมที่นักเรียนมีการแข่งขันสูงในการเข้าเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือปีที่ 4 ซึ่งในมาตรฐานการศึกษาของชาติได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลายตรงตามความต้องการและมีความสุขในการเรียนรู้ ครู ณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเตรียมการสอนและใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทยจัดบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์ ปัจจัยหลัก ได้แก่ การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งในแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (2552-2561) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552) ได้กำหนดมาตรการให้มีการพัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอน ได้อย่างมีคุณภาพ พัฒนาตนเองและแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีระบบ กระบวนการผลิต และพัฒนาครูความสำเร็จของการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขึ้นอยู่กับ (1) ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ ผู้เรียน ครู ณาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครอง และสมาชิกชุมชน (2) ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่ หลักการบริหารจัดการและหลักธรรมาภิบาล การบริหารจัดการ

อย่างมีคุณภาพ สถานศึกษามีกระบวนการบริหารจัดการที่ได้รับการยอมรับและเป็นแบบอย่างแก่สถานศึกษาอื่นๆ ได้ ซึ่งในมาตรฐานการศึกษาของชาติ ได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 2 แนวทางการจัดการศึกษา ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 สถานศึกษามีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ซึ่งได้แก่ การให้องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่ม มีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพ ภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา และสามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้ ซึ่งในการปฏิรูปการศึกษารอบสอง ได้กำหนดประเด็นสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ประเด็นที่ 4 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน ภาคเอกชน และทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส เป็นธรรม ตลอดจนมีการนำระบบและวิธีการบริหารจัดการแนวใหม่มาใช้ควบคู่กับการสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีการบริหารจัดการการเงินและงบประมาณที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยให้ผู้เรียนเลือกรับบริการ ดังนั้น การพัฒนาศักยภาพผู้เรียน การมีระบบมาตรฐานการจัดการเรียนการสอน และการบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียนค่อนข้างต่ำ ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญด้านนี้ โดยการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ วิธีการเรียน และแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง
2. จากผลการวิจัยด้านความร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชนส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียนต่ำ ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญด้านนี้โดยสร้างความร่วมมือเพื่อให้เกิดการสนองตอบความต้องการ ความหวัง และความรับผิดชอบต่อสังคม อันจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครองและชุมชน
3. ทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียนค่อนข้างต่ำ ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญด้านนี้โดยมีการพัฒนาผู้บริหาร ครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ ให้มีความพึงพอใจในการทำงาน และผูกพันกับงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการขยายผลการศึกษา โดยใช้โมเดลของการวิจัยครั้งนี้เป็นโมเดลเริ่มต้น สำหรับการศึกษาการพัฒนาองค์ความรู้เพื่ออธิบายความสำเร็จของโรงเรียน ในการบริหารโรงเรียนอื่นๆต่อไป

2. ควรมีการพัฒนาตัวแปรที่ศึกษาทั้ง 4 ตัว จากผลการวิจัยครั้งนี้ ในการวิจัยครั้งต่อไปอาจเพิ่ม ตัวแปรมากกว่านี้เพื่ออธิบายตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาองค์ความรู้ที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กลิน สระทองเนียม. (2555). **คุณภาพการศึกษาไทยตกต่ำ โทษใครดี**. สืบค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2559. จาก www.dailynews.co.th/education/174139.
- สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ. (2555). **เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติ ปี 2555-2556**. กรุงเทพฯ : พงษ์วรินทร์การพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **มาตรฐานการศึกษาของชาติ**. กรุงเทพฯ : สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)**. กรุงเทพฯ : สกศ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2559-2560 แนวการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0**. กรุงเทพฯ : สกศ.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2555). **จำนวนโรงเรียนแยกตามขนาดโรงเรียน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2559. จาก <http://www.obec.go.th/>
- สุทธศรี วงษ์สมาน. (2553). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)**. สืบค้นเมื่อ 4 ธันวาคม 2560. จาก www.kkn5.go.th/board/attachment.php?aid=364.
- Best, John W. (1970). **Research in Education**. NJ : Prentice Hall.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement. 30 (3). pp. 607-610.